

Autorska Szkoła Samorozwoju

**PROGRAM Z HISTORII DLA TRZYLETNIEGO LICEUM (WERSJA
PODSTAWOWA)
DKOS-4015-65/02**

**SEMESTR PIERWSZY
(dwie godziny zajęć tygodniowo)**

I. STAROŻYTNY WSCHÓD

1. Najdawniejsze dzieje ludzkości.

- Źródła historyczne i ich rodzaje.

- Podstawowe zasady periodyzacji dziejów, okresów i epok archeologicznych.

2. Cywilizacje Starożytnego Wschodu:

- wpływ warunków geograficznych na osadnictwo,

- proces powstawania pierwszych państw,

- wpływ pracy i jej społecznej organizacji na powstanie cywilizacji i państwa

3. Osiągnięcia ludów starożytnych.

- Religie politeistyczne i monoteistyczne ,

- znaczenie i pozycja kapłanów.

- Kult zmarłych i wyobrażenia o życiu pozagrobowym

- Osiągnięcia z zakresu ,atematyki, astronomii, medycyny, techniki, literatury i sztuki

-

ZNAJOMOŚĆ POJĘĆ:

źródło historyczne, chronologia, paleolit, mezolit, neolit, epoka brązu, epoka żelaza, rewolucja neolityczna, państwo, społeczeństwo, monarchia despotyczna, monarchia teokratyczna, prawo zwyczajowe, kodeks, dekalog, hieroglify, pismo klinowe, sanskryt, pismo alfabetyczne, piktogramy, politeizm, monoteizm, naród wybrany, prorocy, tora, biblia, antropomorfizm, zoomorfizm, reinkarnacja, nirwana, diaspora

II. GRECJA STAROŻYTNA

1. Wpływ warunków naturalnych Grecji na zajęcia ludności i typ ustroju

2. Kolonizacja grecka. Przyczyny, zasięg i skutki kulturowe

3. Ustrój Sparty

4. Ustrój Aten. Przemiany ustroju Aten od VII do IV w. p.n.e.

5. Wojny grecko-perskie.

6. Podboje Aleksandra Wielkiego i ich wpływ na kształt starożytnego świata. Hellenizm.

7. Kultura grecka: teatr, religia, sport, filozofia, nauka, architektura – przedstawiciele.

ZNAJOMOŚĆ POJĘĆ:

Hellada, kultura helleńska, kultura hellenistyczna, kultura egejska, kolonizacja, kolonia, migracja, metropolia, geruzja, eforowie, wychowanie spartańskie, oligarchia, demokracja, ostracyzm, prawo drakońskie, strateg, hoplita, falanga, obywatel, tyrania demagog.

III. RZYM STAROŻYTNY

1. Etapy ekspansji Rzymu w okresie republiki i jej konsekwencje społeczne
2. Kształtowanie się ustroju Republiki Rzymskiej
3. Kryzys społeczny republiki rzymskiej
 - zróżnicowanie społeczeństwa
 - walka o władzę
 - problem niewolnictwa
 - problem rolnictwa w Italii
4. Kryzys i upadek republiki w Rzymie, powstanie cesarstwa
5. Powstanie Chrześcijaństwa i jego wpływ na losy Imperium Rzymskiego
 - budowa i organizacja Kościoła
6. Przyczyny upadku Imperium Rzymskiego
 - przyczyny wewnętrzne
 - najazdy barbarzyńców
7. Skutki upadku Imperium Rzymskiego dla losów Europy
 - Dziedzictwo kulturowe (prawo, religia, technika, sztuka, łacina, literatura)
 - Skutki polityczne

ZNAJOMOŚĆ POJĘĆ:

Antyk, Etruskowie, republika, senat, patrycjusze, plebejusze, konsul, trybun plebejski /ludowy/, dyktator, pretor, cenzor, komicje, latyfundium, prawo veta, triumwirat, cesarz, pryncypat, dominat, triumf, romanizacja, urbanizacja, kolonat, „pax romana”. Synod, herezja, dogmat, Kościół, uzurpator, edykt

IV. ŚREDNIOWIECZE

1. Bizancjum jako kontynuacja cesarstwa rzymskiego na Wschodzie (władza, religia kultura)
2. Arabowie i ich ekspansja handlowa, militarna i religijna
3. Restauracja cesarstwa na zachodzie Europy. Karol Wielki, Otton I i Otton III – nowa wizja jedności chrześcijańskiej Europy
4. Pierwotne plemiona słowiańskie. Powstawanie pierwszych państw słowiańskich. (państwo Samona, Państwo Wielkomorawskie, Państwo Czeskie, Państwo Serbskie, Państwo Chorwackie, Państwa Ruskie).
5. System feudalny w Europie i jego ewolucja. Od monarchii feudalnej do monarchii stanowej.
6. Podział chrześcijaństwa na Kościół Wschodni i Zachodni
7. Spór cesarstwa z papieżem o inwestyturę
8. Przemiany gospodarcze i społeczne w Europie w XIV i XV wieku
9. Zjednoczenie plemion polskich za Mieszka I.
10. Stosunki polsko-niemieckie za Bolesława Chrobrego.
11. Kryzys i rozwój państwa polskiego od Mieszka II do Bolesława Krzywoustego (Mieszko II, Kazimierz Odnowiciel Bolesław Śmiały, Władysław Herman, Bolesław Krzywousty).
12. Skutki statutu Bolesława Krzywoustego i jego postanowienia.
13. Proces jednoczenia ziem polskich w XIII i XIV wieku – czynniki ułatwiające i hamujące
14. Przemiany gospodarcze i społeczne w Polsce XIII i XIV wieku
15. Unia polsko-węgierska. Panowanie Ludwika Węgierskiego, główne problemy
16. Przyczyny i skutki unii polsko-litewskiej
17. Problem krzyżacki w polskiej polityce zagranicznej od XIII do XVI wieku.

18. Ewolucja ustrojowa państwa polskiego od monarchii patrymonialnej do monarchii stanowej

ZNAJOMOŚĆ POJĘĆ:

Monarchia patrymonialna, monarchia stanowa, stany, parlament, lenno, system feudalny, renta feudalna, komendacja, hołd lenny, seniorat, immunitet, beneficjum, lokacja, sołtys, wójt, patrycjat, pospólstwo, plebs, burmistrz, ława miejska, statut, prawo magdeburskie, przywilej, unia personalna, trójpolówka, cech, gildia, Hanza, nakład, manufaktura, schizma, sobór, inwestytura, konkordat, pontyfikat, chan, islam, przymus drogowy, prawo składu, prawosławie, cerkiew, patriarchat, ikona,, polityka dynastyczna, scholastyka, tomizm, bulla,, łan, teokracja

- Potop szwedzki.
- Wojny z Turcją w II połowie XVII wieku.
- kryzys władzy
- 4.Sarmatyzm.
- 5.Oświecenie i jego wpływ na zmiany stosunków politycznych
- 6.Wzrost znaczenia sąsiadów Polski: Rosji, Prus i Austrii.
- 8.Przyczyny i skutki unii polsko-saskiej.
- 9.Polska wobec wojny północnej 1700-1721.
- 10.Elekcja Stanisława Augusta Poniatowskiego i jej konsekwencje dla Polski. Sejm konwokacyjny.
- 11. Reformy oświeceniowe za panowania St. A. Poniatowskiego.
- 12.Rozbiory Polski. Ich przyczyny i przebieg.
- 13 Działalność Sejmu Wielkiego i Konstytucja 3 maja.
- 14. Insurekcja kościuszkowska. Upadek Polski.
- 15.Tworzenie się społeczeństw obywatelskich na przykładzie USA i Francji (walka o niepodległość, rewolucja)

ZNAJOMOŚĆ POJĘĆ:

Monarchia absolutna, monarchia parlamentarna, monarchia oświecona, republika, oligarchia, liberum veto, anarchia, elekcja vivente rege, Kozacy, powstanie, bunt, przedmurze chrześcijaństwa, sarmatyzm, haracz, ingerencja, suwerenność, empiryzm, racjonalizm, merkantylizm, prawa naturalne, umowa społeczna, trójpodział władzy, równowaga sił, rewolucja przemysłowa, rewolucja agrarna, wzrost demograficzny, industrializacja, stan trzeci, rewolucja, Deklaracja Praw Człowieka i Obywatela, Stany Generalne, burżuazja, proletariat, konfederacja, rokosz, prawa kardynalne, insurekcja, uniwersał, liberalizm ekonomiczny, prawo federacyjn

SEMESTR TRZECI

I. WIEK XIX-EUROPA I ŚWIAT

1. Francja i Europa w dobie rządów Napoleona Bonaparte. Ustrój przemiany społeczno-polityczne.
2. Sprawa polska w polityce Napoleona. Księstwo Warszawskie.
3. Kongres Wiedeński i jego główne postanowienia.
4. Europa od Kongresu Wiedeńskiego do Wiosny Ludów
 - ład polityczny
 - przemiany społeczne i gospodarcze
5. Wiosna Ludów. Przyczyny społeczne, ekonomiczne, narodowościowe. Przebieg i skutki.
6. Przeobrażenia gospodarcze i społeczne w Europie i na świecie w II poł. XIX wieku
 - procesy demokratyzacyjne i parlamentaryzm
 - powstawanie nowoczesnych partii politycznych
 - rewolucja naukowo-techniczna
 - zjednoczenie Niemiec
 - wojna secesyjna w USA
7. Ekspansja kolonialna i rywalizacja mocarstw o strefy wpływów na przełomie XIX i XX wieku
 - problem kolonii
 - penetracja gospodarcza Chin
 - problemy bałkańskie

ZNAJOMOŚĆ POJĘĆ:

Cesarz Francuzów, system napoleoński, restauracja, legitymizm, równowaga sił, Święte Przymierze, ideologia, liberalizm, konserwatyzm, nacjonalizm, antysemityzm, panslawizm, pangermanizm, syjonizm, anarchizm, nauka społeczna Kościoła, ruch robotniczy, socjalizm, marksizm, ruch ludowy, system partyjny, kolonia, dominium, secesja, abolicjonizm, rewolucja naukowo-techniczna, koncepcja wielkich i małych Niemiec, emancypacja, Wiosna Ludów, imperializm, internacjonalizm

II. ZIEMIE POLSKIE W XIX WIEKU

1. Sytuacja polityczna i gospodarczo-społeczna ziem polskich po kongresie wiedeńskim
 - Postanowienia Kongresu Wiedeńskiego w sprawie polskiej.
 - Królestwo Polskie 1815-1830. Gospodarka, nauka, kultura.
 - Sytuacja gospodarcza, społeczna i polityczna Polaków pod zaborem austriackim i pruskim w I połowie XIX wieku.
2. Powstania narodowo-wyzwoleńcze Polaków w latach 1830-1864 w kontekście europejskim
 - Powstanie Listopadowe.
 - Powstanie Krakowskie
 - Wiosna Ludów w Wielkopolsce
 - Powstanie Styczniowe
3. Wielka Emigracja. Programy polityczne głównych ugrupowań.
4. Polityka zaborców wobec społeczeństwa polskiego w II połowie XIX wieku. Postawy Polaków wobec zaborców.
 - Polityka caratu wobec Polaków

- Próby germanizacji w poznańskim. *Kulturkampf*. Hakata
- Galicja jako ośrodek życia narodowego i kulturalnego Polaków Autonomia galicyjska.
- 5. Powstawanie nowoczesnych ruchów politycznych na ziemiach polskich (Liga Polska, PPS, SDKPiL, ruch ludowy).

ZNAJOMOŚĆ POJĘĆ:

Uwłaszczenie, opozycja legalna, konspiracja, spisek, Statut Organiczny, rusyfikacja, germanizacja, autonomia, samorząd, lojalizm, praca organiczna, praca u podstaw, asymilacja, emigracja polityczna i zarobkowa, *Kulturkampf*, branka, Biali, Czerwoni, manifest, rabacja, inteligencja

III. EUROPA I ŚWIAT DO 1939 ROKU

1. Wzrost napięcia w stosunkach międzynarodowych na początku XX wieku. Trójprzymierze i trójporozumienie.
 1. Wybuch I wojny światowej. Przyczyny.
 2. Przebieg działań wojennych 1914-1918.
 3. Sprawa polska przed I wojną światową i podczas jej trwania.
 4. Traktat wersalski i jego główne postanowienia. „Ład Wersalski”.
 5. Nowa mapa Europy po 1918 roku.
 6. Rewolucje w Rosji 1917 roku.
 7. Totalitaryzm w dwudziestoleciu międzywojennym
 - Narodziny ruchu faszystowskiego we Włoszech.
 - Narodowy Socjalizm i powstanie III Rzeszy Niemieckiej.
 - ZSRR w dwudziestoleciu międzywojennym
 8. Wielki kryzys ekonomiczny 1929-1933
 9. Stosunki międzynarodowe 1925-1939.
 - Układ polokareński.
 - Aneksjonistyczna polityka III Rzeszy. Anschluss Austrii, Konferencja Monachijska
 - Polityka ZSRR i sojusz z Niemcami

ZNAJOMOŚĆ POJĘĆ:

Trójprzymierze, trójporozumienie, wojna pozycyjna, wojna błyskawiczna, rewizjonizm, plebiscyt, kocioł bałkański, bolszewicy, mienszewicy, totalitaryzm, autorytaryzm, faszyzm, nazizm, komunizm, militaryzm, Komintern, kolektywizacja, kułak, NEP, rasizm, stalinizm, kolchoz, monopolizacja, New Deal, interwencjonizm państwowy, etatyzm, parytet, ustawy norymberskie, Gułag, łagier, obóz koncentracyjny, gestapo, przestrzeń życiowa, Liga Narodów, demilitaryzacja, remilitaryzacja, reparacje wojenne, Anschluss

IV. II RZECZPOSPOLITA

1. Odbudowa państwa polskiego w latach 1918-1922
 - Odzyskanie niepodległości w 1918 roku
 - Problemy graniczne (konflikt z Litwą, Ukrainą i Czechosłowacją).
 - Wojna 1920 roku z bolszewikami
 - Ustalenie zachodniej granicy Polski
 - Demokracja parlamentarna w Polsce. Konstytucja Marcowa.

2. Problemy narodowościowe, społeczne i gospodarcze II Rzeczypospolitej]
3. Ewolucja ustroju II Rzeczypospolitej na tle europejskim
 - Przewrót majowy w Polsce i początek rządów sanacji
 - Konstytucja Kwietniowa.
4. Polityka zagraniczna i miejsce Polski w Europie międzywojennej
5. Osiągnięcia i niepowodzenia polityczne, gospodarcze i kulturalne II RP

ZNAJOMOŚĆ POJĘĆ:

Federacja i inkorporacja, cud nad Wisłą, linia Curzona, plebiscyt, dekret, Sejm Ustawodawczy, Mała Konstytucja, ordynacja wyborcza, sanacja, mniejszości narodowe, Polska A i B, COP, polityka równowagi, wojna celna, BBWR, Centrolew, wybory brzeskie, front Morges

SEMESTR CZWARTY

I. II WOJNA ŚWIATOWA

- 1..Działania wojenne 1939-1945. Główne etapy.
- 2.Budowa koalicji antyhitlerowskiej
 - Katra atlantycka
 - Powstanie i działalność Wielkiej Trójki.
 - konferencje w Teheranie, Jałcie i Poczdamie
- 3.Podział ziem II RP. Polityka okupantów wobec obywateli polskich (Polaków, Ukraińców, Żydów, Litwinów).
- 4.Rząd polski na emigracji – powstanie i działalność 1939-1945.
- 5.Polskie państwo podziemne. Ruch oporu.
- 6.Działalność polskiej lewicy komunistycznej w kraju i poza nim w latach 1942-1945.
7. Stosunki polsko-radzieckie 1941-1943.
8. Plan Burza i powstanie warszawskie.
9. Sprawa polska na konferencjach Wielkiej Trójki.

ZNAJOMOŚĆ POJĘĆ:

Holokaust, eksterminacja, getto, roboty przymusowe, koalicja, Lend-lease, Karta Atlantycka, Wielka Trójka, państwa satelickie, wojna totalna, państwo podziemne, akcja Burza, Delegatura Rządu, Armia Krajowa, Generalne Gubernatorstwo, Volkslista, szmalcownik, Volksdeutsch, denazyfikacja, kolaboracja

II. ŚWIAT POWOJENNY

- 1.Geneza i charakter zimnej wojny.
 - Powstanie ONZ.
 - Konflikty peryferyjne (Korea, Wietnam, Kuba, Afganistan itp.).
 - Powstanie dwóch państw niemieckich
2. Postęp naukowo-techniczny i zmiany obyczajowe
3. Rola polityczna i militarna USA i ZSRR w powojennym świecie
4. Kraje „demokracji ludowej” w Europie. Powstanie RWPG i Układu Warszawskiego
 - przemiany po śmierci Stalina XX Zjazd KPZR
 - powstanie narodowe na Węgrzech 1956
 - praska wiosna 1968
- 5.Procesy integracyjne na zachodzie (NATO, EWG).
- 6.Dekolonizacja i jej główne problemy
- 7.Główne etapy dziejów politycznych Polski w latach 1944-1989
 - Układ sił politycznych w Polsce w 1945 roku
 - Sytuacja polityczna w Polsce w latach 1945-1947. Mechanizmy sowietyzacji Polski.
 - Okres stalinowski w Polsce. Walka z kościołem katolickim
 - Polski październik 1956.
 - Wydarzenia marcowe 1968.
 - Grudzień 1970
 - Polska w latach siedemdziesiątych. Rządy ekipy gierkowskiej. Wydarzenia 1976
 - Wydarzenia z lat 1980-1981, Powstanie NSZZ Solidarność. Stan wojenny
 - Wybory 4 czerwca 1989 i ich konsekwencje polityczne
- 8.Jesień narodów 1989. Degradacja systemu komunistycznego w Europie
- 9.Proces budowy III Rzeczypospolitej

ZNAJOMOŚĆ POJEĆ:

zimna wojna, żelazna kurtyna, plan Marshalla, finlandyzacja, mur berliński, ONZ, NATO, Układ Warszawski, XX zjazd KPZR, EWG, RWPG, KBWE, dekolonizacja, hipisi, pop kultura, jesień narodów, dekomunizacja, zjednoczona Europa, traktat z Maastricht, piestrojka, Unia Europejska, globalizacja, II Sobór Watykański, sowietyzacja, propaganda, Ziemie Odzyskane, akcja „Wisła”, parcelacja, nacjonalizacja, referendum, PZPR, KC, Solidarność, straż wojenny, Okrągły stół, nomenklatura partyjna, PGR, prywatyzacja, drugi obieg, odwilż, strajk, repatriacja